Nummer VN2024-001218
Directie Directie Openbare Orde en Veiligheid

Gemeente Amsterdam

College van burgemeester en wethouders B&W

Voordracht voor de College vergadering van 13 februari 2024

Portefeuille: Openbare Orde en Veiligheid (2)

Agendapunt: B15

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Instemmen met het voorstel om de Algemene Plaatselijke Verordening zodanig te wijzigen dat de kennisgevingstermijn van 24 uur voor demonstraties wordt verruimd en het vrijgeven van dit voorstel voor inspraak

Het college van burgemeester en wethouders besluit

In te stemmen met:

1. het voorstel waarbij de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) zo wordt aangepast dat de kennisgevingstermijn voor demonstraties wordt aangepast:
   1.1. 3x24 uur voor demonstraties op de Dam en demonstratieve optochten;
   1.2. 2x24 uur voor statische demonstraties elders in de stad;

2. het vrijgeven van dit voorstel voor inspraak

Kernboodschap

In 2023 telde Amsterdam ruim 1600 demonstraties. Deze vereisten allen bescherming van de driehoek. Gezien aantal, omvang en complexiteit van demonstraties, in een polariserende samenleving en in een stad met brede veiligheidsopgave, wil de driehoek organisatoren vragen demonstraties eerder te melden, om de facilitering verder te verbeteren. Dat betekent dat demonstraties niet 1, maar 2 dagen van tevoren moeten worden gemeld. Op de Dam is het vanwege de drukte complexer om demonstraties te faciliteren dan elders. Dat geldt ook voor dynamische demonstraties. Voor deze demonstaties wordt een kennisgevingstermijn van 3 dagen voorgesteld. Zo wil de driehoek de grondwettelijke vrijheid van betoging in onze stad ook voor de toekomst veiligstellen.

Bestuurlijke achtergrond

In een raadsbrief over ontwikkelingen in het demonstratierecht d.d. 22 juni 2023 is aangekondigd dat het college de Raad een voorstel zal voorleggen voor aanpassing van de kennisgevingstermijn (bijlage).

Bestuurlijke prioriteit

nvt

Wettelijke grondslag

Artikel 149 Gemeentewet (verordenende bevoegdheid gemeenteraad)

Artikelen 3 en 4 Wet openbare manifestaties (Wom)

Onderbouwing besluit

Ad 1. Aanpassing APV

Toename demonstraties en complexiteit

De vrijheid van betoging is een grondrecht, daarom is in de Wom gekozen voor een kennisgevingstelsel i.p.v. een vergunningplicht. De termijn voor het indienen van een kennisgeving verschilt per gemeente. De meeste G20-gemeenten hanteren in hun APV een termijn van 48 uur of meer. In Den Haag geldt een termijn van 96 uur en in Rotterdam een termijn van 48 uur. Alleen in Utrecht en Amsterdam is de termijn op dit moment 24 uur, met uitzondering voor weekend en feestdagen. Dat betekent dat een organisator uiterlijk donderdag een demonstratie moet melden, als de organisator zondag wil demonstreren.

Het aantal demonstraties in onze drukke dichtbebouwde hoofdstad is de afgelopen jaren flink toegenomen, van ca. 1000 in 2018 naar ruim 1600 in 2023, en de vorm en context zijn complexer geworden (o.a. vaker dynamisch, versterkte dynamiek door social media, disruptief karakter, massaler, conflicterend). Het uitgangspunt voor demonstraties is in Amsterdam onverminderd dat de uitoefening van dit grondrecht zoveel als mogelijk gefaciliteerd wordt. Dit vraagt echter een steeds grotere inzet en flexibiliteit van de driehoekspartners en in het bijzonder de politie.

De kennisgevingplicht is bedoeld om politie, gemeente en OM in staat te stellen voldoende voorzorgsmaatregelen te treffen om de manifestatie te beschermen en te faciliteren. De huidige kennisgevingstermijn van 24 uur geeft dikwijls onvoldoende tijd voor overleg met de organisatoren van de demonstraties of afstemming met de driehoekpartners voor een gedegen voorbereiding.

Daarnaast is er door de schaarse politiecapaciteit op dit moment niet altijd de mogelijkheid om het demonstratierecht en de rechten en vrijheden van anderen zo optimaal mogelijk te beschermen. Na aanmelding van een demonstratie start de politie met het maken van een risico-inschatting. Dat vraagt om zorgvuldigheid en kost tijd. Een accuraat informatiebeeld is nodig voor het treffen van de juiste maatregelen, ter onderbouwing van eventuele besluitvorming van de driehoek, maar ook om een passende politiecapaciteit vrij te maken voor begeleiding of toezicht op de dag van de demonstratie zelf. Momenteel komt het bijvoorbeeld regelmatig voor dat de politie op het laatste moment agenten uit de wijkteams moet vrijmaken voor last-minute inzet op een demonstratie. Dat is een onwenselijke ontwikkeling. Bij een ruimere voorbereidingstijd is er voor een organisatie ook meer tijd om een goede eigen ordedienst in te richten.

Dam en dynamische demonstraties

Dynamische demonstraties en demonstraties op de Dam vragen om meer voorbereidingstijd dan gemiddeld. Meer dan de helft van alle demonstraties wordt aangemeld op de Dam. In het weekend is het niet ongebruikelijk dat er 7 demonstraties tegelijkertijd plaatsvinden, soms met conflicterende boodschappen. De Dam is al een van de meest levendige plekken waar met name in het weekend veel samenkomt: buitenlandse toeristen, dagjesmensen, winkelend publiek, straatartiesten, ondernemers, bijeenkomsten in het Koninklijk Paleis en evenementen. In toenemende mate is er sprake van concurrerend ruimtegebruik en geluidsoverlast op de Dam. Om alles goed te stroomlijnen zijn gemeente en politie dagelijks bezig om afstemming te zoeken ter voorbereiding op het weekend. Dit heeft zijn weerslag op de andere belangrijke taken van de politie. Mede om de politieorganisatie te ontlasten worden er sinds juni 2023 hosts van de gemeente ingezet op de Dam en worden organisatoren actief geïnformeerd over alternatieve demonstratielocaties in de stad. Verruiming van de kennisgevingstermijn naar 72 uur voor demonstraties op de Dam draagt enerzijds bij aan meer voorbereidingstijd, maar kan demonstranten ook aanmoedigen om een demonstratie elders te organiseren.

Dynamische demonstraties vragen meer voorbereidingstijd dan statische demonstraties. Enerzijds om een geschikte route af te stemmen (soms ter voorkoming van wanordelijkheden), anderzijds omdat meer dan gemiddeld politiebegeleiding of inzet van verkeersregelaars nodig is. Ook kunnen optochten leiden tot omleidingen waardoor openbaarvervoersbedrijven en wegbeheerders moeten worden betrokken in de voorbereiding. Daarom is ook voor dynamische demonstraties het voorstel de kennisgevingstermijn aan te passen naar 72 uur.

Aanmeldbereidheid en handhaving

Om het melden van een demonstratie laagdrempeliger te maken, wordt het kennisgevingsformulier aangepast. Daarvoor wordt o.a. input gevraagd van organisatoren van demonstraties.

Uitgangspunt blijft dat ook demonstraties die niet of te laat worden aangemeld zoveel mogelijk worden gefaciliteerd. Organisatoren worden wel aangesproken op de kennisgevingsplicht, maar in beginsel wordt voor het niet naleven van die plicht geen sanctie opgelegd. Wel is voorstelbaar dat in geval van een onaangemelde of een te laat aangemelde demonstratie de Wom-belangen (wanordelijkheden, gezondheid, verkeer) eerder in het geding raken en alsnog beperkingen noodzakelijk zijn, omdat van tevoren geen of onvoldoende tijd is geweest om een risico-inschatting te maken, de juiste maatregelen te treffen (bijv. inzet verkeersregelaars) en mogelijk geen adequate politie-inzet beschikbaar is. Ook om die reden is het in belang van de organisator om een demonstratie zo vroeg mogelijk te melden.

Ad 2. Vrijgave voor inspraak

DJZ en OOV adviseren het college deze APV-wijziging ter inspraak voor te leggen aan de Amsterdammers, omdat de gronden op basis waarvan het college van inspraak kan afzien niet van toepassing zijn.

Op grond van de inspraakverordening mag maximaal de helft van de inspraakperiode (drie van de zes weken) in de vakantieperiode plaatsvinden. Daarom start de inspraakperiode op 26 februari 2024. Nadat de inspraakreacties zijn verwerkt, wordt het wijzigingsvoorstel vergezeld van de nota van beantwoording in mei 2024 opnieuw aan het college voorgelegd.

- 26 februari t/m 8 april 2024: Inspraakperiode (voorjaarsvakantie (17 t/m 25 februari)

- 7 mei 2024: College B&W (vaststellen NvB en instemmen voorstel APV-wijziging)

- 20 juni 2024: Commissie AZ (agenderen APV-wijziging)

- 17+18 juli 2024: Raad (ter stemming voorleggen APV-wijziging)

Participatie

nvt

Financiële onderbouwing

Conclusie

De genoemde beslispunten in de voordracht hebben geen financiële consequenties.

Communicatie

Binnen de gemeente

Opnemen in de te publiceren besluitenlijst. Bekend maken binnen de stadsdelen en het stadsloket.

Buiten de gemeente

Afgestemd met politie en OM. Via de website zullen organisatoren van demonstraties worden geïnformeerd. Aangezien het besluit lokaal tot media-aandacht kan leiden, wordt een woordvoeringslijn voorbereid.

Documenten

Registratienr.	Naam
AD2024-005103	Advies (pdf)
AD2024-004964	College van B&W Voordracht (pdf)
AD2024-005060	Demonstratiebrief naar raad mei 2023 DEFINITIEF 22062023.pdf (pdf)
AD2024-005061	Tekstvoorstel wijziging kennisgevingstermijn APV.docx (msw12)

Behandelend ambtenaar (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

OOV, [redacted], [redacted]@amsterdam.nl

Besluit college van burgemeester en wethouders

Conform besloten